

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/82/2017
Identifikačné číslo spisu: 2614207502
Dátum vydania rozhodnutia: 31.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:2614207502.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu EOS KSI Slovensko, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpeného advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, IČO: 36 613 843, proti žalovaným 1/ P. Y., nar. XX. X. XXXX., bývajúcemu v U., I., 2/ T. Y., nar. XX. X. XXXX, bývajúcej v U., G., o zaplatenie 5 704,38 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 7C/210/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 22. júna 2016, sp. zn. 11Co/408/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 22. júna 2016, sp. zn. 11Co/408/2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Senica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 27. januára 2015 č.k. 7C/210/2014-66 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovaným zaplatenia žalovanej sumy a príslušného úroku z omeškania a rozhodol o náhrade trov konania. Vychádzal zo zistenia, že Slovenská sporiteľňa, a. s., uzatvorila so žalovanými 7. apríla 2006 zmluvu o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX (ďalej len „úverová zmluva“), na základe ktorej žalovaným poskytla úver vo výške 180 000 Sk, ktorý sa zaviazali spolu s príslušenstvom splácať v mesačných splátkach po 2.565 Sk vždy k 10. dňu kalendárneho mesiaca, že žalovaní úver nespĺcať riadne a včas a že Slovenská sporiteľňa, a. s., postúpila Zmluvou o postúpení pohľadávok z 28. júna 2011 predmetnú pohľadávku (žalovanými nespĺatenú časť úveru) na žalobcu. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobou uplatnený nárok sa vyvodzuje zo spotrebiteľskej zmluvy, preto na daný spor aplikoval zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a § 52 ods. 1 až 3 a § 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka, obidva v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. V súlade s ustanovením § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom od 1. mája 2014 (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“), ktorý zaviedol povinnosť súdu prihliadnuť na premlčanie v spotrebiteľských zmluvách aj bez návrhu dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná, lebo pred jej podaním došlo k premlčaniu žalobcom uplatneného práva. Keďže ide o spotrebiteľský vzťah, premlčaciu dobu posudzoval podľa Občianskeho zákonníka, ktorý stanovuje všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu (§ 101 Občianskeho zákonníka). Premlčacia doba začala plynúť 7. 8. 2011 a uplynula najneskôr 7. 8. 2014. Žalobca uplatnil právo na súde podaním žaloby až 22. 8.

2014, teda podal žalobu v dobe, kedy pohľadávka bola už premlčaná a nebolo možné toto právo v súdnom konaní priznať (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 22. júna 2016, sp. zn. 11Co/408/2015, na odvolanie žalobcu napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým zisteniam, z ktorých vyvodil správne právne závery, pričom odkázal na odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. V danom prípade žalobca uplatnil nárok na plnenie zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, preto súd prvej inštancie správne pri posudzovaní otázky premlčania aplikoval Občiansky zákonník. Keďže rozhodoval za účinnosti § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa, bol povinný na premlčanie práva prihliadnúť aj bez návrhu. Z výsledkov vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca listom z 18. 7. 2011 vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru k tomuto dňu. Trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu bolo potrebné počítať od tohto dňa. Ak žalobca nárok uplatnil na súde prvej inštancie dňa 22. 8. 2014, uplatnil ho po uplynutí premlčacej doby. Súd prvej inštancie správne posúdil nárok žalobcu ako premlčaný a preto odvolaním napadnutý rozsudok podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 a § 224 ods. 1 O. s. p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“). Uviedol, že najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach odlišne rieši otázku, či sa premlčanie práva zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy má riadiť ustanoveniami Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka. Poukázal na to, že najvyšší súd „okrem rozhodnutí sp. zn. 2 MCdo 3/2011 zo dňa 28. 04. 2011 a sp. zn. 6 MCdo 4/2012 zo dňa 27. 03. 2013 potvrdil správnosť aplikácie ustanovení Obchodného zákonníka na vzťahy vzniknuté zo zmluvy o úvere vo svojom rozhodnutí zo dňa 24. 03. 2015 sp. zn. 7 MCdo 9/2014, ktorým zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove a rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou pre nesprávne právne posúdenie, kedy tieto súdy nesprávne aplikovali Občiansky zákonník na predmetný zmluvný vzťah“. Podľa žalobcu zmluvu o úvere treba považovať za absolútny obchodnoprávny vzťah a to aj napriek tomu, že jednou zo zmluvných strán je spotrebiteľ. Bez ohľadu na povahu účastníkov sa spravuje zmluva o úvere v zmysle § 261 ods. 6 písm. d) Obchodného zákonníka touto časťou zákona. Predmetná otázka sa mala preto v danom prípade riešiť podľa Obchodného zákonníka, v ktorom prípade by žalobou uplatnené právo premlčané nebolo. Žalobca žiadal preto rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že podľa jeho názoru konajúce súdy vec posúdili správne, keď na ňu aplikovali ustanovenia Občianskeho zákonníka.

5. Žalovaná 2/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 C. s. p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), preskúmal vec bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu treba zrušiť.

7. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

8. Žalobca prípustnosť dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. V preskúmanej veci dovolateľ vyvodzoval rozdielnosť rozhodovania dovolacieho súdu v právnej otázke týkajúcej sa premlčania z rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré na jednej strane spočívali na názore, že otázku premlčania práva z právneho vzťahu založeného zmluvou o úvere, účastníkom ktorej je spotrebiteľ, treba posudzovať podľa ustanovení Obchodného zákonníka (2 MCdo 3/2011, 6 MCdo 4/2012 a 7 MCdo 9/2014), a na druhej strane na názore, že túto otázku treba posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o premlčaní (3 MCdo 14/2014 a 4 MCdo 17/2014).

10. So zreteľom na nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. c/ a vyššie

konkretizovanú nejednotnosť rozhodovania dovolacích senátov, najvyšší súd dospel k záveru, že mimoriadny opravný prostriedok žalobcu je v danom prípade v zmysle citovaného ustanovenia C. s. p. procesne prípustný.

11. Z rozsudku odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) nepochybne vyplýva, že pri posúdení otázky premlčania na vec aplikovali ustanovenie § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. Nepochybne je aj to, že v danom prípade táto skutočnosť bola základom pre právne posúdenie premlčania uplatneného nároku (právneho predpisu, ktorý treba použiť a s tým súvisiacej dĺžky premlčacej doby). Bez použitia tohto ustanovenia zákona o ochrane spotrebiteľa by totiž riešenie otázky premlčania práva ani do úvahy neprichádzalo (žalovaní sa premlčania v súdnom konaní nedovoľali).

12. V preskúmvanej veci bol v čase rozhodovania dovolacieho súdu v Zbierke zákonov pod č. 271/2018 Z. z. vyhlásený Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. US 11/2016-60 zo 7. februára 2018, podľa ktorého ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

13. Podľa § 193 veta prvá C. s. p. súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná.

14. V zmysle citovaného ustanovenia je súd (aj dovolací súd) viazaný rozhodnutím ústavného súdu o nesúlade právneho predpisu s ústavou a to nielen vo veci, v ktorej bol tento nesúlad vyslovený v súvislosti s jeho postupom podľa § 109 ods. 1 písm. b) O. s. p. (od 1. 7. 2016 § 162 ods. 1 písm. b) C. s. p.), ale v každej veci, v ktorej majú byť posudzované nároky vzniknuté za účinnosti ústavne nesúladných právnych predpisov. V zmysle § 41 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon č. 38/1993 Z. z.") je totiž nález o nesúlade právnych predpisov s ústavou všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov.

15. Ústavný súd k otázke hmotnoprávnych účinkov nálezu o nesúlade právneho predpisu (jeho ustanovenia) s ústavou zaujal zjednocujúce stanovisko v uznesení sp. zn. Plz. ÚS 1/06 z 11. októbra 2006. Vychádzal z právneho názoru, že „z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že v danej veci (nesúlad § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. s ústavou) ide o kolíziu medzi princípom zachovávanía ústavnosti na jednej strane a princípom právnej istoty na strane druhej. Oba princípy sú súčasťou právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Princíp zachovávanía ústavnosti sa realizuje v tomto prípade rozhodovaním ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. Princíp právnej istoty sa prejavuje v dvoch smeroch. Jednak je založený na prezumpcii ústavnosti právnych predpisov (až do opačného rozhodnutia ústavného súdu) a jednak na právoplatných rozhodnutiach orgánov verejnej moci vychádzajúcich z prezumpcie ústavnosti. Podľa názoru ústavného súdu prednosť treba dať jednoznačne princípu ústavnosti, a to za súčasného spolupôsobenia určitých bŕzd daných princípom právnej istoty“. Dospel k záveru, podľa ktorého hmotnoprávne účinky nálezu ústavného súdu o nesúlade právnych predpisov s ústavou treba vykladať tak, že platia ex tunc, t. j. od začiatku, a to tak vo veciach judikovaných právoplatne pred uverejnením nálezu v Zbierke zákonov, ako aj vo veciach právoplatne neskončených v momente jeho uverejnenia v Zbierke zákonov. Podstata tohto právneho názoru sa v praxi prejavuje v tom, že ustanovenie zákona, ktoré bolo nálezom ústavného súdu vyhlásené za nesúladné s ústavou, stráca po márnom uplynutí lehoty podľa čl. 125 ods. 3 tretej vety ústavy platnosť ex tunc, t. j. bolo anulované od počiatku. Na toto ustanovenie zákona sa hľadá, akoby nikdy nebolo platné, a teda nikdy nebolo súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Pokiaľ preto súd rozhoduje v čase, kedy už ustanovenie zákona nesúladné s ústavou nie je účinné a platné, t. j. nie je už súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, nemôže na daný prípad takéto ustanovenie zákona aplikovať, a to bez ohľadu na to, že v čase, keď nárok vznikol (došlo k premlčaniu nároku), bolo toto ustanovenie platné a účinné. V takomto prípade treba na vec aplikovať právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením (§ 41a ods. 3 zákona č. 318/1993 Z. z.).

16. V preskúmvanej veci dovolací súd rozhodol o dovolaní žalobcu 31. októbra 2018, t. j. rozhodoval v

čase, kedy už nález ústavného súdu o nesúlade § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa s ústavou bol vyhlásený v Zbierke zákonov (27. 9. 2018), a teda v čase jeho všeobecnej záväznosti. Keďže hmotnoprávne účinky nález ústavného súdu o nesúlade právnych predpisov s ústavou platia ex tunc, t. j. od začiatku, na toto ustanovenie sa hľadí, akoby nikdy nebolo súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Dovolací súd preto pri riešení právneho posúdenia otázky premlčania nároku, nemohol už aplikovať ustanovenie § 5b o ochrane spotrebiteľa, hoci v čase, kedy podľa krajského súdu došlo k jeho premlčaniu (18. 7. 2014), bolo toto ustanovenie platné a účinné. To ale zároveň znamená, že dovolací súd musel pri posúdení premlčania vychádzať z ustanovenia právneho predpisu platného pred touto zmenou, teda z ustanovenia § 100 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka, podľa ktorého na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Keďže žalovaní sa v základnom konaní premlčania nedovolali, neprichádzalo vôbec do úvahy zaoberať sa dĺžkou premlčacej doby a nebolo možné žalobu z dôvodu premlčania zamietnuť (§ 100 ods. 1 veta tretia Občianskeho zákonníka). Najvyššiemu súdu za tohto stavu nezostalo iné, než rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 C. s. p.).

17. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

18. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.